ISSN 2221-1217

ФІЗИЧНА АКТИВНІСТЬ, ЗДОРОВ'Я І СПОРТ. 2017. №3(29). С. 78-84

PHYSICAL ACTIVITY HEALTH AND SPORT. 2017. №3(29). P. 78-84

УДК 796.012.3

АЛГОРИТМ ЗАЛУЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ДО РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ЧЕРЕЗ СПОРТИВНО-МАСОВІ ЗАХОДИ

Ростислав ТУРКА

Львівський державний університет фізичної культури, м. Львів, Україна, e-mail: rostyslav_turka@ukr.net

Анотація. *Мета* дослідження – обґрунтувати алгоритм залучення населення до систематичних занять руховою активністю через спортивно-масові заходи. *Методи дослідження*: аналіз та узагальнення даних наукової та методичної літератури; SWOT-аналіз; метод експертного оцінювання. *Результати дослідження:* розроблено алгоритм залучення населення до рухової активності через спортивно-масові заходи системи спорту для всіх. *Висновки*: розроблений алгоритм залучення населення до рухової активності через спортивно-масові заходи грунтується на результатах експертного оцінювання сильних та слабких сторін внутрішнього та зовнішнього середовища в рамках SWOT-аналізу, окрім того, ураховано етапність проведення спортивно-масових заходів. Запропонований алгоритм здатний впливати на збільшення кількості залучених осіб до систематичних занять руховою активністю.

Ключові слова: алгоритм залучення, рухова активність, спортивно-масові заходи.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стан здоров'я населення України сьогодні оцінюють як незадовільний, що пов'язано із високим рівнем загальної смертності [4]. У 2016 році співвідношення рівня народжуваності до смертності на одну тисячу наявного населення України становило від 10,3 до 14,7 особи відповідно. Зокрема, в Україні у 1992 році було 52,056 млн осіб, а на 2017 рік чисельність наявного населення України становила 42,584 млн осіб [7].

Передумовами високого рівня смертності є такі чинники ризику, як куріння, надмірна вага тіла, нестача або відсутність фізичного навантаження, надмірне вживання алкоголю тощо. Перше місце серед причин смерті населення посідають хвороби системи кровообігу – 67,2 % [4].

Численні дослідження свідчать, що систематичні заняття руховою активністю (РА) сприяють поліпшенню здоров'я населення, а це є одним із найважливіших показників благополуччя нації [1,10,12,13]. Отож здійснюється постійний пошук ефективних методів залучення населення до занять фізичною культурою та спортом.

Зокрема для підвищення рівня залучення населення до занять руховою активністю було утворено Всеукраїнський центр фізичного здоров'я населення (ВЦФЗН) «Спорт для всіх» [1,2]. Як свідчить аналіз діяльності мережі центрів спорту для всіх, пріоритетним напрямом їх роботи є проведення спортивно-масових заходів (СМЗ) [3]. У рамках системи спорту для всіх працюють також й інші організації різної форми власності, які мають на меті залучати населення до занять руховою активністю і широко використовують для цього проведення спортивно-масових заходів [5,9,11].

Проте, як свідчить практика, спортивно-масові заходи повною мірою не розв'язують проблему залучення населення до систематичних занять руховою активністю (станом на 2016 рік в Україні до занять руховою активністю залучено лише 13,5 % населення) [10,15].

© Турка Р., 2017

У зв'язку з цим, є актуальним пошук резервів залучення населення до систематичних занять руховою активністю через спортивно-масові заходи.

Мета – обґрунтувати алгоритм залучення населення до систематичних занять руховою активністю через спортивно-масові заходи.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення даних наукової та методичної літератури; SWOT-аналіз; метод експертного оцінювання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано відповідно до наукової теми кафедри фітнесу та рекреації ЛДУФК «Технологія залучення населення до оздоровчої рухової активності» (номер державної реєстрації 0117U 003040).

Результати дослідження та їх обговорення. У рамках дослідження ми проаналізували внутрішнє та зовнішнє середовище процесу залучення населення до занять руховою активністю через спортивно-масові заходи.

Використання SWOT-аналізу дало змогу виокремити «слабкі» і «сильні» сторони внутрішнього середовища, «можливості» і «загрози» зовнішнього середовища. Разом з цим, SWOT-аналіз передбачав визначення певних сценаріїв мінімізації впливу «слабких» сторін та «загроз» і підсилення «сильних» сторін та «можливостей» [6,8,14].

Аналізуючи внутрішнє та зовнішнє середовище процесу залучення населення до занять руховою активністю через спортивно-масові заходи, ми досліджували три етапи їх проведення: підготовчий, реалізаційний та підсумково-звітний. На кожному з них визначали чинники, які мали найбільший вплив на процес залучення населення до рухової активності.

Для визначення ступеня важливості кожного чинника щодо проведення спортивно-масових заходів та залучення населення до систематичних занять руховою активністю ми провели експертне оцінювання [14]. Саме його результати було покладено в основу алгоритму залучення населення до занять руховою активністю через спортивно-масові заходи, який схематично представлено на рис. 1.

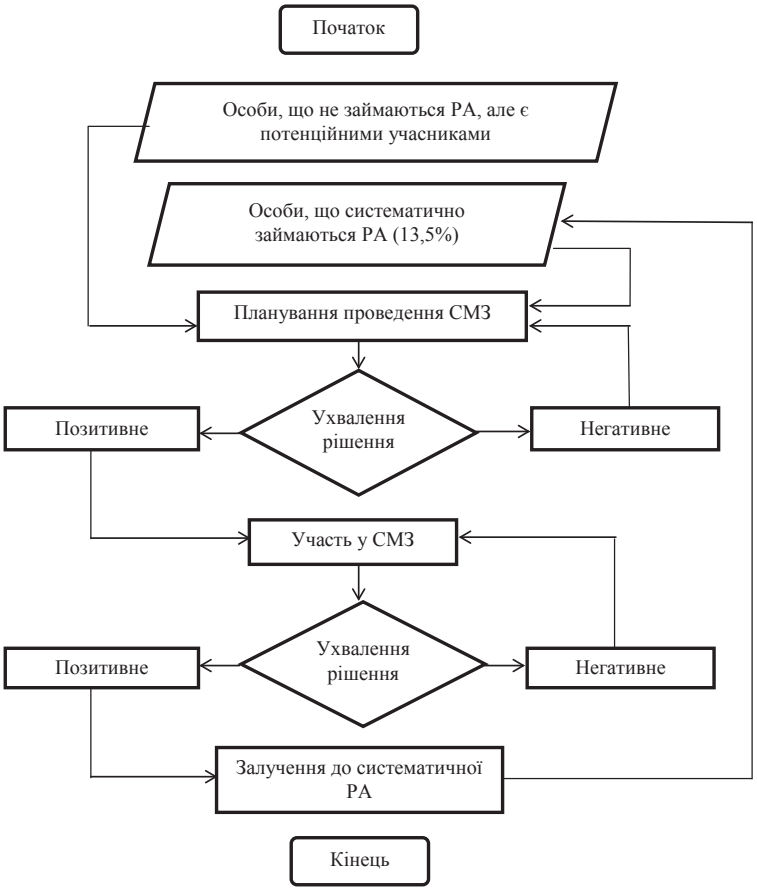

Рис. 1. Схема алгоритму залучення населення до занять руховою активністю через спортивно-масові заходи

Алгоритм містить згадані етапи проведення СМЗ. На підготовчому етапі проведення заходу основну увагу слід приділяти особам, які не займаються руховою активністю, але є потенційними її учасниками (рис. 2).

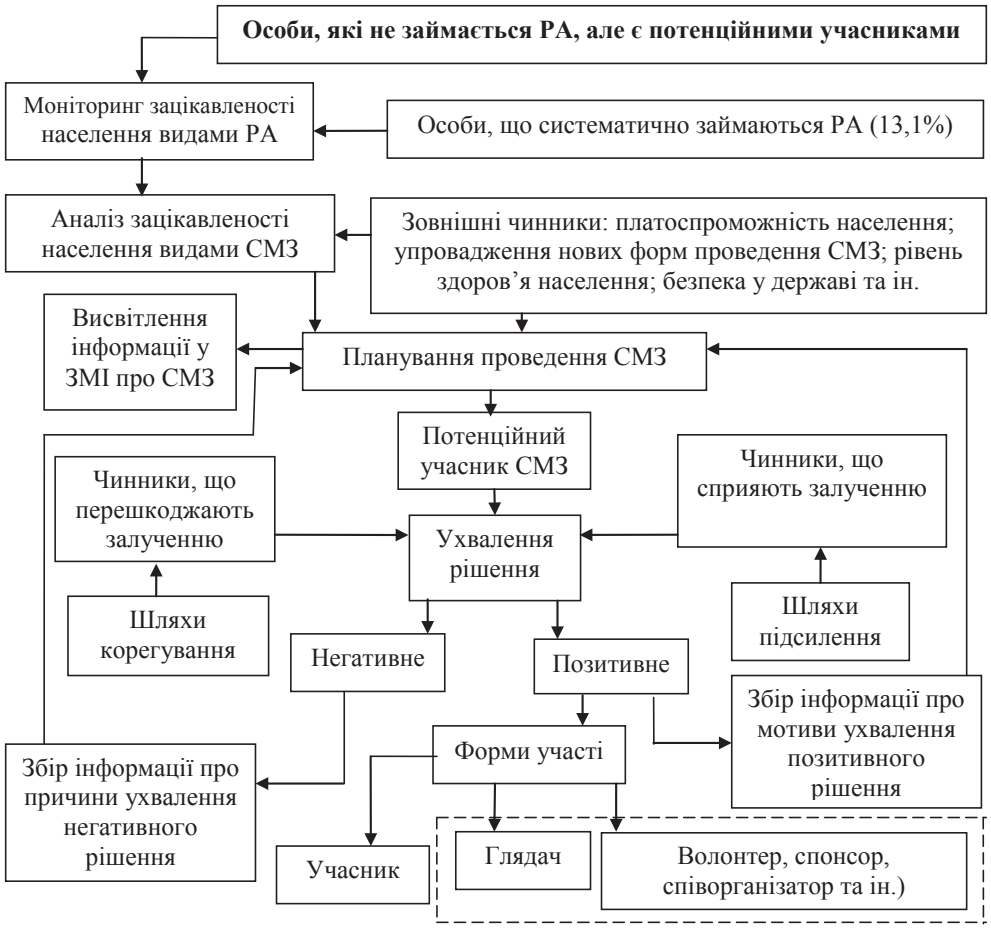

Рис. 2. Схема алгоритму залучення населення до занять руховою активністю на підготовчому етапі спортивно-масових заходів

Для підвищення ефективності залучення населення до занять руховою активністю установи, які проводять заходи, час від часу повинні здійснювати моніторинг зацікавленості населення видами рухової активності та спортивно-масовими заходами для внесення коректив у планування та проведення власне найбільш популярних заходів. Вибір того чи іншого виду рухової активності та різновиду спортивно-масового заходу значною мірою залежить від зовнішніх чинників: платоспроможності населення, нових форм проведення СМЗ, рівня здоров'я населення, безпеки в державі, клімато-географічних особливостей регіону, наявності можливих місць проведення спортивно-масових заходів та ін.

На підставі отриманої інформації проводять планування спортивно-масового заходу, у якому також враховано згадані зовнішні чинники. Важливим аспектом підготовчого етапу є висвітлення інформації в засобах масової інформації (ЗМІ) про спортивно-масовий захід. Ця інформація спрямована на потенційних учасників СМЗ, які повинні вирішити брати участь у змаганнях чи ні. На процес ухвалення рішення впливатиме низка чинників, які здатні сприяти або перешкоджати цьому. За допомогою SWOT-аналізу виокремлено внутрішні й зовнішні чинники, які перешкоджають залученню населення до СМЗ, та внутрішні й зовнішні чинники, які сприяють залученню населення до СМЗ. Також на цьому етапі важливо зібрати інформацію про причини ухвалення цих рішень та врахувати їх, плануючи подальші СМЗ. Усі особи, які ухвалили позитивне рішення, можуть стати учасниками змагань або їх глядачами, волонтерами, спонсорами, співорганізаторами та ін. Тут також важливо зібрати інформацію про мотиви ухвалення такого рішення (див. рис. 2).

Участь у спортивно-масовому заході піддається впливу чинників, що можуть позитивно та негативно впливати на процес залучення населення до цих заходів на реалізаційному етапі (рис. 3).

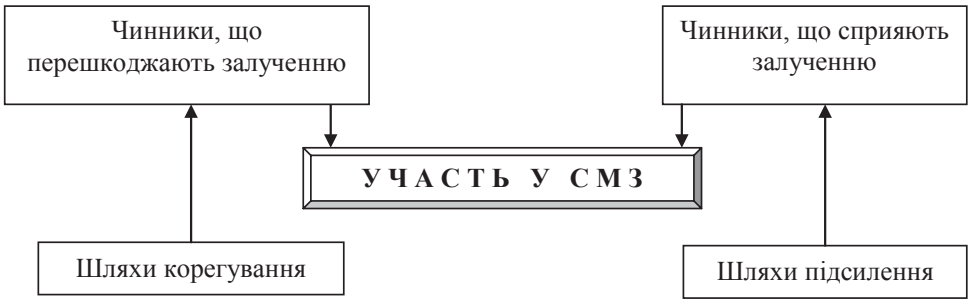

Рис. 3. Схема алгоритму залучення населення до занять руховою активністю на реалізаційному етапі проведення спортивно-масових заходів

Участь у СМЗ дає певний результат, який можна розглядати у двох аспектах: як результат учасника та як результат установи, яка проводила цей захід (рис. 4).

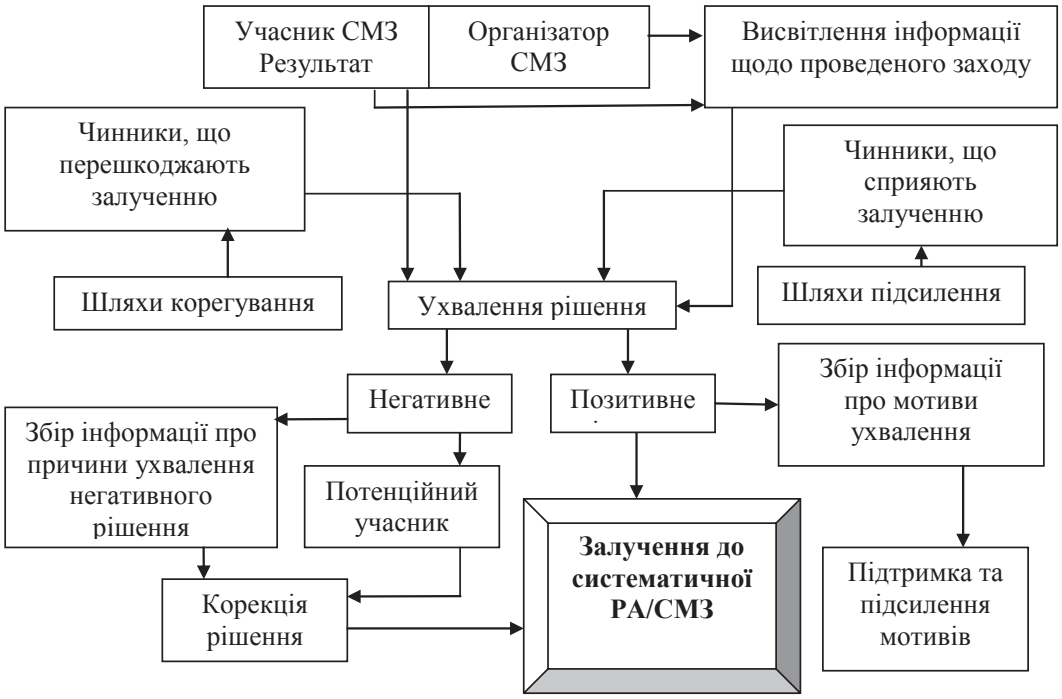

Рис. 4. Схема алгоритму залучення населення до занять руховою активністю на підсумково-звітному етапі спортивно-масових заходів

Основні результати проведення суб'єктом спортивно-масових заходів висвітлюються у ЗМІ, що впливає своєю чергою на ухвалення рішення учасниками щодо систематичних занять різновидами рухової активності. Інформацію щодо своєї участі у СМЗ також можуть висвітлювати самі учасники. Зазвичай це може відбувається через соціальні мережі: facebook, instagram тощо. Важливим результатом для учасника СМЗ буде ухвалене рішення про подальшу участь у систематичних заняттях руховою активністю. На його ухвалення впливатимуть внутрішні та зовнішні чинники. Негативне рішення потребує подальшого аналізу та встановлення причин його ухвалення. Особа, рішення якої було негативним, переходить до категорії потенційного учасника СМЗ. Після встановлення причин, їх корекції потенційний учасник може перейти до систематичних занять руховою активністю або повинен буде повернутися на реалізаційний етап і брати участь у подальших СМЗ. У разі ухвалення позитивного рішення проводиться збір інформації про мотиви прийняття цього рішення та проводиться підтримка й підсилення цих мотивів (див. рис. 4).

Таким чином, важливою умовою ефективного залучення населення до систематичних занять руховою активністю є наявність наданої діяльності на всіх етапах проведення спортивно-масових заходів та тісний взаємозв'язок між ними.

Висновки:

1. Виявлено, що існує тенденція до зниження рівня здоров'я населення України, показники смертності переважають над народжуваністю (відсутній природний приріст). До занять руховою активністю залучено лише 13,5 % населення країни.

2. Розроблений алгоритм залучення населення до занять руховою активністю через спортивно-масові заходи передбачає встановлену нами діяльність на підготовчому, реалізаційному та підсумково-звітному етапах проведення заходів та здатний впливати на збільшення кількості залучених осіб до занять різними видами рухової активності. Запропонований авторський алгоритм враховує чинники та взаємозв'язки внутрішнього й зовнішнього середовища на всіх етапах його проведення.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні ефективності розробленого алгоритму залучення населення до занять руховою активністю через спортивно-масові заходи.

Список літератури

1. Дутчак М. В. Спорт для всіх в Україні: теорія та практика / Дутчак М. В. – Київ : Олімп. л-ра, 2009. – 279 с.

2. Жданова О. Особливості діяльності центрів «Спорт для всіх» різних адміністративних територій / Жданова О., Чеховська Л., Данилевич М., Грибовська І. // Молода спортивна наука України: зб. наук. праць з галузі фізичної культури та спорту. – 2011. – Вип. 15. – С. 170–176.

3. Жданова О. М. Основи управління сферою фізичної культури та спорту : навч. посіб. / О. М. Жданова, Л. Я. Чеховська. – Львів : ЛДУФК, 2017. – 244 с.

4. Заклади охорони здоровя та захворюваність населення у 2016 році [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/ (дата звернення: 15.09.2017).

5. Мошенський С. З. Економічний аналіз : підручник для студентів економічних спеціальностей ВНЗ / С. З. Мошенський, О. В. Олійник ; за ред. Ф. Ф. Бутинця. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир : Рута, 2007. – 704 с.

6. Моделі і методи соціально-економічного прогнозування : підручник / В. М. Геєць, Т. С. Клебанова, О. І. Черняк [та ін]. – Харків : ІНЖЕК, 2005. – 396 с.

7. Населення (1991–2017 рр.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/ (дата звернення: 15.11.2017).

8. Нємцов В. Д. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. / В. Д. Нємцов, Л. Є. Довгань. – Київ : ЕксОб, 2001. – 560 с.

9. Організація та методика спортивно-масової роботи : навч. посіб. / уклад. : Цибульська В. В., Безверхня Г. В. – Умань : Візаві, 2014. – 220 с.

10. Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/115–2017-п (дата звернення: 5.01.2017).

11. Сергієнко В. М. Технології організації спортивно-масової і фізкультурно-оздоровчої роботи : навч. посіб. / Сергієнко В. М., Полтавцева Т. І. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – 164 с.

12. Фізична рекреація : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / Приступа Є. Н., Жданова О. М., Линець М. М., Чеховська Л. Я. [та ін.] ; за наук. ред. Євгена Приступи. – Дрогобич : Коло, 2010. – 448 с.

13. Чеховська Л. Сучасний стан і проблеми розвитку інфраструктури масового спорту України / Л. Чеховська // Науковий часопис НПУ ім. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : [зб. наук. пр.]. – Київ, 2017. – Вип. 3К (84)17. Т. 1. – С. 526–531.

14. SWOT-аналіз – основа формування маркетингових стратегій : навч. посіб. / за ред. Л. В. Балабанової. – 2-ге вид., випр. і доп. – Київ : Знання, 2005. – 301 с.

15. Спортивно-масові заходи в системі спорт для всіх на підготовчому етапі проведення / Приступа Є. Н., Жданова О. М., Чеховська Л. Я., Турка Р. О. // Фізична активність здоров'я та спорт. – 2017. – № 2 (27).

АЛГОРИТМ ПРИОБЩЕНИЯ НАСЕЛЕНИЯ К ДВИГАТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ ЧЕРЕЗ СПОРТИВНО-МАССОВЫЕ МЕРОПРИЯТИЯ

Ростислав ТУРКА

Львовский государственный университет физической культуры, г. Львов, Украина, e-mail: rostyslav_turka@ukr.net

Аннотация. *Цель исследования* – обосновать алгоритм приобщения населения к двигательной активности через спортивно-массовые мероприятия. *Методы исследования:* анализ и обобщение данных научно-методической литературы, SWOT-анализ; метод экспертной оценки.

Результаты исследования: разработан алгоритм приобщения населения к двигательной активности через спортивно-массовые мероприятия системы спорта для всех. *Выводы:* разработанный алгоритм приобщения населения к двигательной активности через спортивно-массовые мероприятия базируется на результатах экспертной оценки сильных и слабых сторон внешней и внутренней среды в рамках SWOT-анализа, кроме этого, учтена этапность проведения спортивно-массовых мероприятий. Предложенный алгоритм способен влиять на приобщение населения к систематическим занятиям двигательной активностью.

Ключевые слова: алгоритм приобщения, двигательная активность, спортивно-массовые мероприятия.

THE ALGORITHM OF INVOLVEMENT OF THE POPULATION IN PHYSICAL ACTIVITY THROUGH MASS-SPORT EVENTS

Rostyslav TURKA

Lviv State University of Physical Culture, Lviv, Ukraine, e-mail: rostyslav_turka@ukr.net

Abstract. *The aim of the research* is to justify the algorithm of involvement of the population in systematic physical activity through mass-sport events. Methods of research include analysis and summary of the scientific and methodological sources; SWOT-analysis; method of expert evaluation. *Results of the research:* an algorithm of involvement of the population in systematic physical activity through mass-sport events in the system "sport for all" has been prepared. *Conclusion:* the prepared algorithm of involvement of the population in systematic physical activity through mass-sport events is based on the results of expert evaluation of the strong and weak points of the internal and external environment through SWOT-analysis. In addition, the procedure of mass-sport events was taken into consideration. The given algorithm is able to influence the involvement of the population in systematic physical activity.

Keywords: algorithm of involvement, physical activity, mass-sport events.

References

1. Dutchak M. V. Sport dlia vsikh v Ukraini: teoriia ta praktyka [Sports for All in Ukraine: Theory and Practice]. Kyiv: Olimp. l-ra, 2009. 279 s. (*in Ukrainian*)

2. Zhdanova O., Chekhovska L., Danylevych M., Hrybovska I. Osoblyvosti diialnosti tsentriv «Sport dlia vsikh» riznykh administratyvnykh terytorii [Features of the activities of the "Sports for All" centers in different administrative territories] // Moloda sportyvna nauka Ukrainy: zb. nauk. prats z haluzi fizychnoi kultury ta sportu. Vyp.15. 2011. S.170–176. (*in Ukrainian*)

3. Zhdanova O., Chekhovska L. Osnovy upravlinnia sferoiu fizychnoi kultury ta sportu [Fundamentals of Physical Culture and Sports Management]: navch. posib. Lviv: LDUFK, 2017. 244 s. (*in Ukrainian*)

4. Zaklady okhorony zdorovia ta zakhvoriuvanist naselennia u 2016 rotsi [Healthcare facilities and morbidity in 2016] [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: http://www.ukrstat.gov.ua/ (data zvernennia 15.09.2017) (*in Ukrainian*)

5. Moshenskyi S. Z., Oliinyk O. V. Ekonomichnyi analiz: pidruchnyk dlia studentiv ekonomichnykh spetsialnostei VNZ [Economic analysis: textbook for students of economic specialties of universities]; za red. d. e.n., prof. F. F. Butyntsia. 2-he vyd., dop. i pererob. Zhytomyr: Ruta, 2007. 704 s. (*in Ukrainian*)

6. Heiets V. M., Klebanova T. S., Cherniak O. I. [ta in.] Modeli i metody sotsialno-ekonomichnoho prohnozuvannia [Models and methods of social and economic forecasting]: pidruchnyk. Kharkiv: INZhEK, 2005. 396 s. (*in Ukrainian*)

7. Naselennia (1990–2017rr.) [The population (1991–2017 years.)] [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: http://www.ukrstat.gov.ua/ (data zvernennia 15.09.2017) (*in Ukrainian*)

8. Niemtsov V. D., Dovhan L. Ie. Stratehichnyi menedzhment [Strategic management]: navch. posib. Kyiv: EksOb, 2001. 560 s. (*in Ukrainian*)

9. Orhanizatsiia ta metodyka sportyvno-masovoi roboty [The organization and method of mass sports work]: navch. posibnyk / uklad.: Tsybulska V. V., Bezverkhnia H. V. Uman: Vizavi, 2014. 220 s. (*in Ukrainian*)

10. Pro zatverdzhennia Derzhavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy rozvytku fizychnoi kultury i sportu na period do 2020 roku [On Approval of the State Target Social Program for the Development of Physical Culture and Sports for the period up to 2020] [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/115–2017-p (data zvernennia 5.01.2017) (*in Ukrainian*)

11. Serhiienko V. M., Poltavtseva T. I. Tekhnolohii orhanizatsii sportyvno-masovoi i fizkulturno-ozdorovchoi roboty [Technologies of organization of sports mass and physical culture and health work]: navch. posib. Sumy: SumDPU im. A. S. Makarenka, 2008. 164 s. (*in Ukrainian*)

12. Prystupa Ie. N., Zhdanova O. M., Lynets M. M., Chekhovska L. Ia. [ta in.] Fizychna rekreatsiia [Physical recreation]: navch. posib. dlia stud. vyshch. navch. zakl. fiz. vykhovannia i sportu; za nauk. red. Yevhena Prystupy. Drohobych: Kolo, 2010. 448 s. (*in Ukrainian*)

13. Chekhovska L. Suchasnyi stan i problemy rozvytku infrastruktury masovoho sportu Ukrainy [The current state and problems of the development of the infrastructure of mass sports of Ukraine] // Naukovyi chasopys NPU im. Drahomanova. Seriia 15, Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport): [zb. nauk. pr.]. Kyiv, 2017. Vyp. 3K (84)17. T. 1. S.526–531 (*in Ukrainian*)

14. SWOT-analiz – osnova formuvannia marketynhovykh stratehii [SWOT-analysis – Basis of marketing strategies]: navch. posib. / Za red. L. V. Balabanovoi. 2-he vyd., vypr. i dop. Kyiv: Znannia, 2005. 301 s. (*in Ukrainian*)

15. Prystupa Ie.N., Zhdanova O. M., Chekhovska L. Ia., Turka R. O. Sportyvno masovi zakhody v systemi sport dlia vsikh na pidhotovchomu etapi provedennia [Sports events in the sports system for everyone at the preparatory stage of the tournament] // Fizychna aktyvnist zdorov'ia ta sport. Lviv: LDUFK, 2017. № 2 (27) (*in Ukrainian*)

Стаття надійшла до редколегії 2.08.2017
Прийнята до друку 22.09.2017
Підписана до друку 29.09.2017